

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มนต์สินี บุญมีศรีสง่า ปริญญา หรุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย และ
กนกอร เนตรชู

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม
เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์

**The Development of Tourism Routes in the Old Town Community along the
Phetchaburi River Focusing on Historical and Cultural Tourism in order to
Enhance Phetchaburi Province into a Creative City**

ประสพชัย พสุนนท์ (Prasopchai Pasunon)¹ ชีระวัฒน์ จันทิก (Thirawat Chantuk)²
มนต์สินี บุญมีศรีสง่า (Manassinee Boonmeesrisa-nga)³ ปริญญา หรุ่นโพธิ์ (Parinya Roonpho)⁴
ธงชัย ทองมา (Thongchai Thongmar)⁵ สุรภัทร พิไชยแพทย (Surapat Bhichaipat)⁶
กนกอร เนตรชู (Kanokaon Netchu)⁷

^{1,2}รองศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Management, Silpakorn University

³รองศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Management, Silpakorn University

^{4,6}อาจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Management, Silpakorn University

⁵อาจารย์ ดร., คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Faculty of Engineering and Industrial Technology, Suan sunandha rajabhat University

⁶ศูนย์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Environmental center Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University

Email: kanokaon17@gmail.com

Received: 2 May 2024

Revised: 23 May 2024

Accepted: 21 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสำรวจเชิงพื้นที่ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผลการวิจัย จากการสำรวจเก็บข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองเพชรบุรี พบว่ามีความโดดเด่นหลากหลายด้าน โดยเฉพาะการเป็นเมืองประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงมีความเป็นของแท้ดั้งเดิม มีความสมบูรณ์ เห็นได้จากจำนวนวัดวาอารามที่เก่าแก่สืบย้อนไปได้ไกล อาทิ วัดกำแพงแลงซึ่งเก่าแก่จนถึงสมัยลพบุรี วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดเกาะวัดเขaban ไคอิฐ ซึ่งเป็นตัวอย่างสำคัญของวัดในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อเข้าสู่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตัวเมืองเพชรยังมีความโดดเด่นในฐานะเมืองที่มีพระราชวังตั้งอยู่ถึง 2 แห่ง คือ พระนครคีรี และพระรามราชนิเวศน์ บ่งบอกถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเพชรบุรีในฐานะเมืองที่ใกล้ชิดกับราชวงศ์จักรีเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมีชุมชนเก่าแก่ที่มีศักยภาพเพียงพอต่อการพัฒนาเพื่อรับนักท่องเที่ยว ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยววัดวาอารามต่าง ๆ เพื่อไหว้พระและชื่นชมความงดงามของงานช่างโบราณ รวมทั้งท่องเที่ยวพระราชวังอยู่เนื่อง ๆ แต่นับได้ว่ายังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่อำเภออื่น ๆ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ดังนั้นเพื่อเป็นการดึงดูดหรือประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้าสู่เมืองเพชรบุรีมากขึ้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ จัดเสวนาเรื่อง “เมืองเพชร: เพชรแห่งการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม” มีการถ่ายทอดผ่าน FACEBOOK เพื่อประชาสัมพันธ์คุณค่าเมืองเพชรไปสู่สาธารณชน นอกจากนี้ทางคณะวิจัยยังลงพื้นที่สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเมืองเพชรเพื่อจะจัดทำ E-BOOK เผยแพร่สู่สาธารณะ และดำเนินการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์

คำสำคัญ: โปรแกรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม, เมืองสร้างสรรค์

Abstract

This research aims to study the opinions and potentials of community regarding the improvement of tourism routes in the old town community area along the Phetchaburi River and to develop tourism routes in the old town community area along the Phetchaburi River by using qualitative research method. This involved area-based research and in-depth interviews with community leaders and residents living in the area. The research findings reveal several outstanding aspects, particularly its status as a city rich in historical and cultural heritage, maintaining authentic and original features. This is evident

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มนต์ลณี บุญมีศรีสง่า ปริญญญา หรุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย์ และ
กนกกร เนตรฐ

from the number of ancient temples that can be traced back to historical periods, such as Wat Kamphaeng Laeng from the Lopburi period, Wat Yai Suwannaram, Wat Ko, and Wat Khao Bandai It, which are exemplary of the temples from the Ayutthaya Kingdom period. As the city transitioned into the Rattanakosin period, the city of Phetchaburi is even outstanding as a city with two royal palaces, Phra Nakhon Khiri and Phra Ram Ratchaniwet, highlighting Phetchaburi's historical importance closely linked to the Chakri dynasty. Additionally, the city possesses ancient communities with sufficient potential for development to accommodate tourists. In the past, a number of tourists have visited various temples and palaces in Phetchaburi to engage in religious practices and admire the beauty of ancient craftsmanship. However, the number of visitors to these cultural heritage sites remains low compared to the influx of tourists to other districts known for their natural attractions. Therefore, to enhance the appeal of Phetchaburi and promote it as a destination rich in historical and cultural heritage, the research team has undertaken several initiatives. These include organizing a seminar entitled " Phetch City: A Gem of Historical and Cultural Tourism," which was broadcasted via Facebook to disseminate the city's cultural value to the public. Additionally, the researchers conducted field surveys of historical and cultural sites to create an E-BOOK for public distribution and also developed a tourism program for the old community areas along the Phetchaburi River, focusing on historical and cultural tourism, with the goal of elevating Phetchaburi into a creative city.

Keywords: Tourism Program, Historical and Cultural Tourism, Creative City

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ผ่านการพัฒนาประเทศในรอบ 6 ทศวรรษ ประเทศไทยใช้กรอบการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 จนกระทั่งมาถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 พบว่า ระดับการพัฒนาของประเทศได้มีความก้าวหน้าอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับภายในประเทศและระดับภูมิภาคระหว่างประเทศ ที่เห็นได้เด่นชัดก็คือผลของการพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กับการพัฒนาคนของประเทศ อีกทั้งแผนพัฒนาฯ ยังก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านการศึกษา เทคโนโลยี และระบบสุขภาพของประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานการครองชีพของคนไทย ให้มีศักยภาพทางการแข่งขันในระดับสากลมาโดยตลอด และปัจจุบันแนวคิดการพัฒนาประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศกำลังพัฒนานั้น ก็ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งหลักการที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการพัฒนาเศรษฐกิจกระแส

หลักในระดับมหภาค ไปพร้อม ๆ กับเศรษฐกิจกระแสรองในระดับจุลภาคหรือหน่วยระดับครัวเรือนให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน (ประสพชัย พสุนนท์ และคณะ, 2564)

หากพิจารณากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามที่กล่าวมาและให้เกิดความยั่งยืนนั้น การพัฒนาชุมชนด้วยรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพให้เข้ามามีกิจกรรมและมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ในลักษณะเชิงอนุรักษ์ ที่มุ่งเน้นถึงความผูกพัน (Engaged) ความจริงแท้ผ่านประสบการณ์ (Authentic Experience) ซึ่งเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ไปเยือน ซึ่งเป็นจุดเน้นของโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวแนวใหม่ขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และสอดคล้องกับนิยามการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของ UNESCO (2006) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ คือการเดินทางที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์จริงแท้ที่เกิดจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ศิลปะ มรดกทางวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะพิเศษของพื้นที่นั้น และนำมาซึ่งความเชื่อมโยงกับผู้คนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่และเป็นผู้รังสรรค์วัฒนธรรมที่มีชีวิตนั้น โดยการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวในข้างต้นถูกให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยที่เหมาะสมในการพัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวชุมชนให้มีชีวิตชีวาและมีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เส้นทางสายวัฒนธรรมในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจากผลการศึกษาขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. และงานวิจัยต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ได้เห็นว่าชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่สำคัญ คือ ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนซอยตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิต และทุนทางศิลปวัฒนธรรมเหมาะสำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด “เพชรบุรีเมืองต้นแบบตามศาสตร์พระราชา น่าน้อย น่ากิน น่าเที่ยว ศูนย์เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล อย่างยั่งยืน” ประเด็นการพัฒนาจังหวัด ได้แก่ 1) การพัฒนาเศรษฐกิจแบบครบวงจรจากฐานการค้า การลงทุน การบริการ การท่องเที่ยวและการเกษตร ส่งเสริมความมั่นคงยั่งยืน ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) การเสริมสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยด้วยต้นทุนทางสังคม ประชาชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนด้วยศาสตร์พระราชา 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน 4) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมสู่เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล ด้วยทุนทางศิลป วัฒนธรรม การท่องเที่ยว บนฐานทรัพยากร อัตลักษณ์ของท้องถิ่นและศักยภาพของพื้นที่ (สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี, 2566)

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ด้วยการศึกษาคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี
2. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการท่องเที่ยว (Tourism Management)

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization: UNWTO) ได้จำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบ ตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว (Goeldner and Ritchie, 2006) ประกอบด้วย 1) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติได้แก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism/ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) และการท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism) 2) การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม (Historical tourism) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) และการท่องเที่ยว ชุมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism/ Village tourism) และ 3) การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยวได้แก่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & Farm stay) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) การท่องเที่ยว เพื่อการประชุมและการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน

ระบบการท่องเที่ยวที่สำคัญจำแนกได้เป็น 3 ระบบดังนี้ คือ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism resource) อันประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะหมายถึง ทางกายภาพของทรัพยากรซึ่งอาจเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตลอดจน วัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น 2) การบริการการท่องเที่ยว (Tourism service) ได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ และ 3) การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism marketing) เป็นส่วนของการต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรม รูปแบบหรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

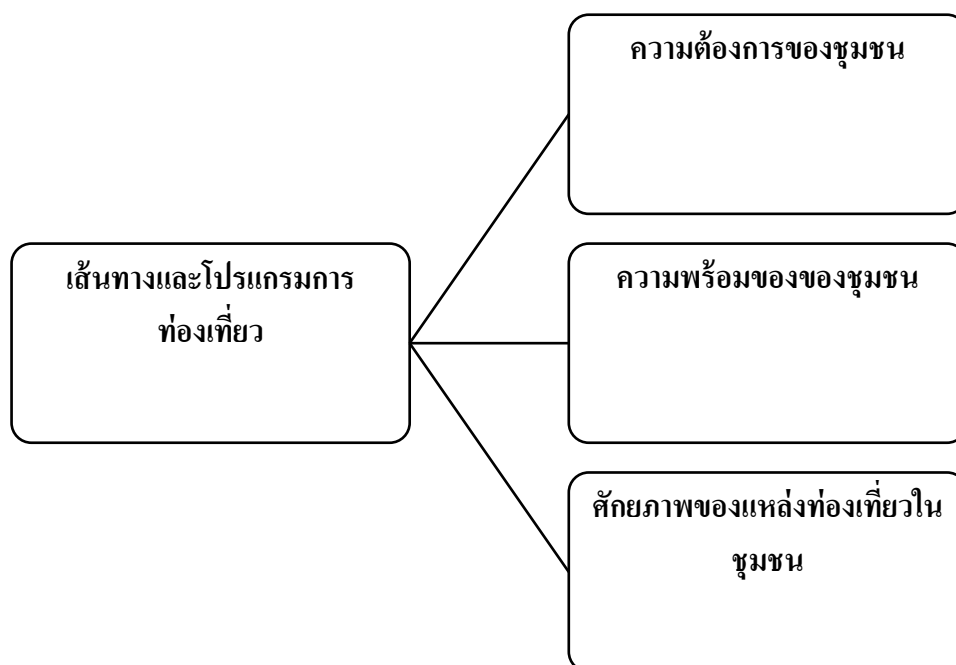
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เริ่มมีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวงวิชาการในช่วงปี ค.ศ. 2000 โดยเกร็ก ริชาร์ด (Greg Richards) นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ คริสติน เรย์มอนด์ (Crispin Raymond) ที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเทศนิวซีแลนด์ ที่ทำการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง (Wurzburger, 2009)

ริชาร์ด และ เรย์มอนด์ (Richards and Raymond) ได้นิยามว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ โดยการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงวันหยุด (Wurzburger, 2000 อ้างถึงใน Richards and Raymond, 2000) บิงค์ฮอร์สต์ (Binkhorst, 2006) กล่าวว่า ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง จากการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งการสร้างคุณค่าให้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ดังนั้น ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะได้ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปตามภูมิหลังของแต่ละคน

ดังนั้น จึงสรุปนิยามความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องสามารถจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในชุมชนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ซึ่งสุดท้ายแล้วการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะทำให้คนในชุมชนมีจิตสำนึก รวมถึงนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ จึงทำให้เกิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืนเพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วย 3 ชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ โดยได้มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวางแผนร่วมกับชุมชน สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี รวมถึงสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งมีความหลากหลาย (Creswell, 1998) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีความยืดหยุ่นตามความเชี่ยวชาญหรือความรู้ของแต่ละบุคคล (ชาย โพธิ์สิตา, 2562) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นตัวอย่างหรือแนวทางในการพิจารณาเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองเพชรบุรีย่านชุมชนเมืองเก่า เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง หรือติดต่อผ่าน

ตัวแทนนำเที่ยวในชุมชน การเขียนรายการนำเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี เป็นการต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนมี คือ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าหรือคุณค่าให้กับชุมชนหรือทรัพยากรที่ชุมชนมีบนพื้นฐานอัตลักษณ์วิถีถิ่น วิถีไทย หาดูต่างเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความประทับใจ กลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยสามารถสรุปวิธีการดำเนินงานวิจัยได้ดังนี้ (Hollowitz, & Wilson, 1993; Jamshed, 2014)

ขอบเขตของพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา คือ ชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ

ขั้นที่ 1 การสำรวจเชิงพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา	เครื่องมือการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
ชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดริมน้ำ ชุมชนวัดเกาะ	แบบตรวจสอบรายการ (Check list) สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้อง ถ่ายรูป	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เครื่องมือการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้นำและสมาชิกของชุมชน จำนวน 7 คน	1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเป้าหมาย 3 ชุมชน 2. อยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี 3. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน นักขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์ หรือให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนจำนวนอย่างน้อย 3 กิจกรรมในปีที่ผ่านมา	แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน และความพร้อมของชุมชนในการโปรแกรมการท่องเที่ยว ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
นักวิชาการ จำนวน 5 คน	เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และ		

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มนต์ลินี บุญมีศรีสง่า ปริญญา หุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย์ และ
กนกกร เนตรฐ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล สำคัญ	เครื่องมือการวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
	ศิลปินวัฒนธรรม หรือด้านเมือง สร้างสรรค์		
ผู้แทนหน่วยงานการ ท่องเที่ยวและ สื่อมวลชน จำนวน 5 คน	เป็นผู้แทนหน่วยงานการ ท่องเที่ยวและสื่อมวลชนที่อยู่ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี		

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาเส้นทางทางการท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการ
ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ สามารถ
นำเสนอผลการศึกษาได้ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการ
ปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า จังหวัดเพชรบุรี
เป็นเมืองแห่งศิลปวัฒนธรรม และเป็นเมืองที่เชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ของไทย มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่
ตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีพัฒนาการสืบเนื่องมาอย่างยาวนาน และมีความสัมพันธ์กับอาณาจักร
สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ปรากฏร่องรอยศิลปวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบเนื่องมาหลายสมัย
ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ทวารวดี เขมร สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ในปัจจุบัน และ
ด้วยมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐาน มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ภูมิศาสตร์
ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก ตลอดจนเป็นเมืองระหว่างในเส้นทาง
คมนาคมระหว่างชายฝั่งทะเลตะวันตกและอ่าวไทย จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เมืองเพชรบุรีมีความมั่งคั่ง
และเจริญรุ่งเรืองทางด้านเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันยังเป็นแหล่งรวบรวมของศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งมี
สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย ดังคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “เขาวังคู่บ้าน ขนมหวานเมืองพระ เลิศล้ำ
ศิลปะ แดนธรรมะ ทะเลงาม” จะเห็นได้ว่าเพชรบุรีมีทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณวัตถุและ
โบราณสถาน จากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และสภาพวิถีชีวิต ประเพณี การละเล่นต่าง ๆ ของคนใน
ชุมชนส่งผลให้เมืองเพชรบุรีมีความหลากหลายในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและมีแหล่งท่องเที่ยวที่มี
ศักยภาพและมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ขณะเดียวกันยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้นัก
ท่องเที่ยวเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีนอกเหนือจากกิจกรรมและสถานที่ที่เป็นที่รู้จัก
และคุ้นเคยเป็นอย่างดีแล้ว เช่น การซื้อของฝาก ของที่ระลึก เนื่องจากเพชรบุรีได้ชื่อว่าเป็นเมือง 3 รส จะมี

ลักษณะเด่น คือ มีรสหวานจากน้ำตาลโตนด รสเค็มจากเกลือทะเล และรสเปรี้ยวจากมะนาว สามารถนำมาทำอาหารคาว ขนมหวาน ขนมหม้อแกง แวะไหว้พระที่นี้มีวัดเก่าแก่หลายแห่ง เช่น วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดสระบัว วัดเกาะแก้วสุทธาราม วัดกำแพงแดง วัดเขabanไดอิฐ ฯลฯ เดินเที่ยวชมและซื้อสินค้าย่านตลาดริมน้ำย่านชุมชนเมืองเก่า แวะรับประทานอาหารพื้นถิ่น ซึ่งที่กล่าวมาจะได้มีการเรียนรู้การสัมผัส สร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ลึกซึ้งให้แก่นักท่องเที่ยว จนเกิดเป็นความประทับใจและต้องการกลับมาเยือนซ้ำอีกครั้ง

ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี มีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น คือ การท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าจะเน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น มีกิจกรรมด้านการปรุงอาหาร นักท่องเที่ยวจะได้ทักษะการปรุงอาหารจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบอาหาร การทำขนมหวาน เป็นต้น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลัก คือ ทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวประสบการณ์จะกลายเป็นสินค้า เช่น ประสบการณ์การทำนุปั้น การตักกระดาศ สินค้าที่เสนอขายจะแตกต่างไปจากเดิม นั่นคือ ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ คือ เปลี่ยนจากการขายขนมหม้อแกง ขนมตาล หรือ งานช่างทอง งานนุปั้น ที่เป็นสินค้าของฝากขึ้นชื่อของเพชรบุรี เป็นการขายการสอนทำขนมหม้อแกง ขนมตาล หรือการทำ DIY จากชุมชน และช่างมืออาชีพในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวัฒนธรรมประจำวันของคนในท้องถิ่นหรือชุมชน ได้เรียนรู้สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่นและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น จากการเที่ยวชมตลาดสด ตลาดนัดท้องถิ่น ร้านอาหารพื้นบ้านตามชนบทสภาพาแฟ พร้อมกันนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยได้นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หลายรูปแบบ เช่น การตักกระดาศ การทำงานนุปั้น การตักกระดาศทำพวงมโหตร การทำอาหารคาว หวาน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใด โดยแต่ละกิจกรรมจะมีคนในชุมชนคอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนแต่ละแห่งจะมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังเช่น ที่ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรีที่มีความโดดเด่นไม่ซ้ำใคร ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ และยังสามารถซื้อของเป็นเมือง 3 รส ซึ่งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ อีกมากมาย รอนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัส และเรียนรู้ เก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่น่าหลงใหลไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนเดินทางไปท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองได้ ซึ่งแต่ละกิจกรรมเหมาะสำหรับคนทุกช่วงวัย และถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นอีกด้วย

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มณลลินี บุญมีศรีสง่า ปริญญา หุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย์ และ
กนกอร เนตรฐ

คุณสมบัติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี

นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนจะมีความผูกพันระหว่างกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้งซึ่งทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ไปเยือน ได้รับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและส่งต่อประสบการณ์ระหว่างกัน นอกจากนี้ยังได้สัมผัสและเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบแบบเดิม ๆ ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้รับความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิตและผลิตภัณฑ์ ได้สัมผัสประสบการณ์จริง ซึ่งจะให้เกิดการจดจำ ประทับใจไม่รู้ลืม

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวางแผนร่วมกับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นตัวอย่างหรือแนวทางในการพิจารณาเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองเพชรบุรีย่านชุมชนเมืองเก่า เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง หรือ จะติดต่อผ่านตัวแทนนำเที่ยวในชุมชนก็ได้ โดยการพัฒนารายการนำเที่ยว (Itinerary) และกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวนี้ จะเริ่มตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายตามจำนวนที่จัด โดยมีรายละเอียดครบชุดจน ถึงวันเวลา สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ การเขียนรายการนำเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี เป็นการต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนมี คือ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าหรือคุณค่าให้กับชุมชนหรือทรัพยากรที่ชุมชนมีบนพื้นฐานอัตลักษณ์วิถีถิ่น วิถีไทย หากจุดต่างเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความประทับใจ เกิดกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืนสามารถแสดงตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยว ได้ดังนี้

ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยวใน 1 วัน เส้นทางท่องเที่ยวเข้าไป - เย็นกลับ

ท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เสริมมงคลชีวิตที่พริบพรี

กรุงเทพมหานคร - วัดพระพุทธไสยาสน์ (วัดพระนอน) - ถ้ำเขาหลวง - วัดใหญ่สุวรรณาราม - ชุมชนตลาด
ริมน้ำ - วัดพลับพลาชัย

เช้า ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานครโดยรถยนต์ส่วนบุคคล แวะทานอาหารเช้าร้านอาหาร
ท้องถิ่นริมทาง ร้านแม่ล้วน อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี
วัดพระนอน วัดเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยา ประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่มีลักษณะ
งดงาม และมีขนาดใหญ่สำหรับผู้เกิดวันอังคารควรหาโอกาสมาสักการะ
ถ้ำเขาหลวง สร้างขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อถวายแด่
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเสด็จประพาสมายังถ้ำแห่งนี้

วัดใหญ่สุวรรณาราม วัดเก่าสมัยอยุธยาเคียงคู่ประวัติศาสตร์เมืองเพชร ศูนย์รวมงานช่าง
โบราณอันวิจิตรงดงาม

กลางวัน เยี่ยมชมชุมชนย่านเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี อีระอาหารกลางวัน ตลาดเก่าย่านชุมชนริมน้ำ
(อ้อมร้อยกับเมืองเพชร เมือง 3 รส ได้แก่ รสหวาน รสเค็ม และรสเปรี้ยว)

วัดพลับพลาย วัดนี้สร้างขึ้นในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ราว พ.ศ. 2229 - 2310
ในสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 4 พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี

กิจกรรมตอกกระดาดลายหนังใหญ่

กิจกรรมทำพวงมโหตร

กิจกรรมปั้นดินให้ดัง

กิจกรรมแต่งหน้าขนมโก๋โบราณ ขนมเปียะชิงอีเซ่ง

กิจกรรมทำข้าวเกรียบงา

กิจกรรมทำขนมอาลาวัววัง สูตรโบราณ

ตัวอย่างโปรแกรมท่องเที่ยวเมืองเพชรบุรี 2 วัน 1 คืน

ท่องเที่ยวเพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ เมือง 3 รส 3 วัง 3 รัชกาล 3 ชุมชน

จังหวัดเพชรบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายทั้งธรรมชาติ ชายหาดสวยงาม รวมทั้งเรื่องราวใน
ประวัติศาสตร์ วัด วัง ล้วนมีคุณค่าอลังการ เลื่องชื่อเรื่องขนมหวานเมืองเพชร ทั้งขนมหม้อแกง บ้าปิ่น
ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง ฯลฯ อีกทั้งมีวังประทับของในหลวงถึง 3 แห่ง ได้แก่ พระนครคีรี (เขาวัง)
พระราชวังบ้านปืน และ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน โค้ดเด่นเรื่องสกุลช่าง ศิลปวัฒนธรรม เปรียบเสมือน
อยุธยาที่ยังมีชีวิต พร้อมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นที่มาของเส้นทางท่องเที่ยวของเรา
ในทริปนี้

วันแรกของการเดินทาง

เช้า เยี่ยมชมพระนครคีรี ดำบลคลองกระแซง ในเขตอำเภอเมือง เป็นที่ตั้งของเขาวัง เป็น
พระราชวังแห่งแรกและแห่งเดียวของไทยที่สร้างอยู่บนยอดเขา
มาต่อกันที่ พระราชวังบ้านปืน มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า พระราชวังรามราชนิเวศน์ สร้างขึ้นใน
สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

เที่ยง อีระกับการรับประทานอาหารกลางวัน ชุมชนย่านเมืองเก่า
เยี่ยมชมชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ชุมชนเก่าที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรี ประกอบด้วย 3
ชุมชนที่สำคัญ คือ ชุมชนคลองกระแซง ชุมชนตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ ที่มีความ
โดดเด่นด้านวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม อาหารที่แสนอร่อยมากมาย

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มนต์ลณี บุญมีศรีสง่า ปริญญา หุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย์ และ
กนกอร เนตรชู

บาย เจาะลึกย่านเมืองเก่าริมน้ำเพชรบุรี ณ ชุมชนคลองกระแซง เยี่ยมชมบ้านมนัส จรรยาภรณ์ ราชาร
เรื่องสั้นของเมืองไทย และบ้านขนมครูปราณี ร้านขนมไทยในบ้านไม้สักอายุ 100 ปี โรงเจ
อักษะยณเสียนตั้ง ศาลเจ้าเก่าแก่ของชาวฮกเกี้ยน ศาลาความวาลี โรงเรียนสตรีแห่งแรกในจังหวัด
เพชรบุรี และชมสมบัติแม่น้ำเพชร เข้าชมบ้านสะสมผลงานมิตร ชัยบัญชา ระลึกถึงพระเอก
ตลอดกาล
วัดพลับพลาชัย

ร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี (เลือกตามความสนใจ)

กิจกรรมที่ 1 งานตอกลายหนังใหญ่ อัตลักษณ์แห่งชุมชนย่านเมืองเก่าเพชรบุรีริเริ่มมาจากหลวงพ่อดุทธิ เจ้า
อาวาสวัดพลับพลาชัยผู้มองการณ์ไกลระดมช่างฝีมือทั่วทั้งเมืองเพชรบุรีมาร่วมกันตอกลาย
หนังใหญ่เพื่อสร้างมหรสพ การแสดงให้กับคนเมืองเพชรบุรี การตอกลายหนังใหญ่ทำให้ได้
เรียนรู้ เรื่องเครื่องมือ เข้าใจ และซาบซึ้งถึงศิลปะผ่านการตอด้วยสองมือของเรา อันเป็นเอกลักษณ์
ของความเป็นชุมชนเมืองเก่า และสามารถนำไปใส่กรอบรูป อวดฝีมือเราเป็นหนึ่งความภูมิใจ
อีกด้วย ระยะเวลาทำประมาณ 45 นาที

กิจกรรมที่ 2 ตัดพวงมโหตร พวงกระดาศีต่าง ๆ ห้อยแขวนตามงานบุญที่วัด พวงมโหตรจะติดตาม
"ธงราว" เป็นธงที่ทำจากกระดาศีว่า ตอกลายเป็นรูปนักษัตร ใช้ตกแต่งสถานที่ในงานรื่นเริงหรือ
งานบุญ ระยะเวลาทำประมาณครึ่งชั่วโมง

กิจกรรมที่ 3 ปั่นเชรามิกกับกลุ่มลูกหว้า อีสาระกับการปั่น และการทำลายตามสไตล์ ทั้งนี้หากมีเวลาจำกัด
ทางกลุ่มลูกหว้าจะจัดการเผาเชรามิกและเคลือบสีให้ แล้วเราก็จะเผาให้อีกรอบ จากนั้นอาจ
แะมารับผลงานของตัวเองหรือให้ส่งกลับไปให้ก็ได้ สามารถนำมาเป็นของใช้ ของฝากกันได้
เลย ระยะเวลาในการทำประมาณ 2 ชั่วโมง

เย็น รับประทานอาหารเย็นที่บ้าน นั่งล้อมวงทานข้าว ฟังดนตรีเยาวชน และชมละครชาตรี
ณ ลานสุนทรภู่ ทำน้ำวัดพลับพลาชัย

ค่ำ เข้าที่พัก ณ สบายดีรีสอร์ท หรือ โรงแรม มินธารา เพชรบุรี

วันที่สองของการเดินทาง

เช้า ทำบุญใส่บาตรพระตามวิถีพุทธ เดินชมตลาดเช้า สัมผัสเสน่ห์วิถีชีวิตชุมชนย่านเมืองเก่า
รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านเรือนไทย บ้าน ส.ศ. คนแรกของเพชรบุรี ชุมชนคลองกระแซง
อำเภอย่านเมืองเก่าเพชรบุรี ออกเดินทางไป พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ใช้เวลา 40 นาที
เข้าชมความงดงามของพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน พระตำหนักที่ประทับริมทะเล สร้างขึ้นเพื่อ
เป็นที่พักผ่อน ระหว่างพักพื้น พระอาการประชวรของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้หรือพระตำหนักหาดเจ้าสำราญ มาปลูกขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2466 และ

ได้รับการขนานนามว่า “พระราชนิเวศน์แห่งความรักและความหวัง” ออกแบบโดยสถาปนิกชาวอิตาลี เป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยประยุกต์ผสมยุโรป สร้างด้วยไม้สักทอง ใต้ถุนสูงโปร่งโล่ง รับลมทะเลได้ดี

เที่ยง   รับประทานอาหารกลางวัน บริเวณสะพานปลาวัดเนรุธวราราม
เล่นน้ำทะเล ณ ชายหาดชะอำ

เย็น   เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพพร้อมความประทับใจ

หมายเหตุ   ราคาแต่ละกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1   งานต่อกลายหนังใหญ่

กิจกรรมที่ 2   ตัดพวงมโหตร

กิจกรรมที่ 3   ปั่นเชรามิกกับกลุ่มลูกหว่า

กิจกรรมที่ 4   กิจกรรมปั้นดินให้ดัง

กิจกรรมที่ 5   กิจกรรมแต่งหน้าขนมโก๋โบราณ ขนมเปียะชิงอี่เซ่ง

กิจกรรมที่ 6   กิจกรรมทำข้าวเกรียบงา

กิจกรรมที่ 7   กิจกรรมทำขนมอาลัวชาววัง สูตรโบราณ

ข้อแนะนำในการท่องเที่ยว

- ศึกษาข้อมูลรายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ก่อนเดินทางท่องเที่ยว ติดต่อวิทยากร ชาวบ้านในท้องถิ่น หรือ ชุมชนที่เกี่ยวข้อง
- กรณีที่นักท่องเที่ยวประสงค์อยากให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว สามารถติดต่อ

คุณพรชัย คุ่มมี (ไกด์เป๊ยก) ตัวแทนชมรมมัคคุเทศก์อาชีพเพชรบุรี โทร. 082 292 8815

- สอบถามข้อมูลของสถานที่ต่าง ๆ ที่จะไปเพื่อเตรียมความพร้อม
- กรณีที่นำรถยนต์ส่วนตัวมาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าเพชรบุรี สามารถนำรถยนต์มาจอดได้ที่บริเวณในวัดพลับพลาชัย มีที่จอดรถและห้องน้ำบริการ

อภิปรายผลการศึกษา

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ เป็นผลการศึกษาภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืนเพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์” การศึกษาในส่วนนี้มีเพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชน ความพร้อม และศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี และเพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งประกอบด้วย 3 ชุมชนที่สำคัญได้แก่ ชุมชนคลองกระแชง ชุมชนตลาดริมน้ำ และชุมชนวัดเกาะ เพื่อจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม เพื่อยกระดับจังหวัด

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มณฑลีนี บุญมีศรีสง่า ปริญญญา หุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร์ พิไชยแพทย์ และ
กนกอร เนตรฐ

เพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์ สอดคล้องกับอชิป จันทรสุริย์ สุดสันต์ สุทธิพิศาล และขวัญณัทกร ขนอนคราม (2563) พบว่า การวิเคราะห์สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บน ฐานอัตลักษณ์ความเป็นไทย ประกอบด้วย ทูทางวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะเฉพาะตัว และเทคโนโลยี โดยสามารถนำจุดแข็งในแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาพัฒนาต่อยอดให้เป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวางแผนร่วมกับชุมชน สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจัดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นตัวอย่างหรือแนวทางในการพิจารณาเดินทางมาท่องเที่ยวเมืองเพชรบุรีย่านชุมชนเมืองเก่าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง หรือ จะติดต่อผ่านตัวแทนนำเที่ยวในชุมชนก็ได้โดยการพัฒนาการนำเที่ยว (Itinerary) และกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่จะเริ่มตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้ายตามจำนวนที่จัด โดยมีรายละเอียดกระบวนชุดเงิน ถึงวัน เวลา สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ การเขียนการนำเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี เป็นการต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนมี คือ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าหรือคุณค่าให้กับชุมชนหรือทรัพยากรที่ชุมชนมีบนพื้นฐานอัตลักษณ์วิถีถิ่น วิถีไทย หาดูต่างเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความประทับใจ เกิดกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวันเพ็ญ มังศรี (2565) กล่าวว่า การเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร จะทำให้ฐานทุนที่เมืองมีในทุกด้าน เช่น ด้านสินทรัพย์ทางธรรมชาติวัฒนธรรมภูมิสังคมและประวัติศาสตร์จะได้ถูกนำมาพัฒนามุ่งสู่แนวทางสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าและเพิ่มรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้นเกิดพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านอาหารและวัฒนธรรม ในเพชรบุรีเกิดเป็นนวัตกรรม องค์ความรู้ใหม่ๆ เสริมความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางด้านอาหาร วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรมและภูมิสังคมของเพชรบุรี และสามารถต่อยอดเป็นงานสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ การสร้างสรรค์ด้านอาหารจะเสริมศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีอย่างบูรณาการ

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบ “เมืองเพชร: เพชรแห่งการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม” จากการศึกษาข้อมูลพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป กล่าวคือ นักท่องเที่ยวต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต้องการสร้างประสบการณ์จากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงได้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการพัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชนที่ได้เยือน เป็นการส่งเสริมรายได้ และสินค้าท้องถิ่นให้ป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของ

นักท่องเที่ยว นับว่าเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับท้องถิ่นและเพิ่มทุนประสบการณ์ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ดังนั้น จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี ให้มีคุณภาพ จะสามารถช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีถิ่นของผู้คนในชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ ประสบการณ์กับผู้มาเยือน พร้อมทั้งส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นทำให้เกิดการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านชุมชนเมืองเก่าริมแม่น้ำเพชรบุรี ทั้ง 3 ชุมชน มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม อาหารที่หลากหลาย และสถานท่องเที่ยวสวยๆ หลายแห่ง สามารถพัฒนาต่อยอดให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้ อาจจะมีการต่อยอดการท่องเที่ยว ด้วยการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียงเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มเส้นทางท่องเที่ยวให้หลากหลายมากขึ้น ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของไบเพิร์น วงษ์บัวงาม และญาณธร เขียวถาวร (2566) ที่พบว่าการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัด ในชุมชนที่ใกล้เคียงกันสามารถเดินทางท่องเที่ยวเป็นเครือข่ายได้เนื่องจากในบางชุมชนไม่ได้มีศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวแต่สามารถจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ได้ สามารถผลิตสินค้าท้องถิ่นมีอาหารในพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ ดังนั้น ควรมีการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปทุกท้องถิ่น และนอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมเรื่องราวและความประทับใจลงโซเชียล เพื่อเป็นการแชร์ให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ ได้เห็น (วิษชาญ จุลทริก, 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนาการนำเที่ยว และกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ควรมีรายละเอียดระบุชัดเจนถึง วัน เวลา สถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พักแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ การเขียนรายการนำเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนเมืองเก่าเพชรบุรี ซึ่งเป็นการต่อยอดจากสิ่งที่ชุมชนมีคือ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าหรือคุณค่าให้กับชุมชนหรือทรัพยากรที่ชุมชนมีบนพื้นฐานอัตลักษณ์วิถีถิ่น วิถีไทย หาดูต่างเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์และความประทับใจ เกิดกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และยั่งยืน

ประสพชัย พสุนนท์ ชีระวัฒน์ จันทิก มนต์ลณี บุญมีศรีสง่า ปริญญา หุ่นโพธิ์ ธงชัย ทองมา สุรภัทร พิไชยแพทย์ และ
กนกอร เนตรฐ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบ “เมืองเพชร: เพชรแห่งการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม” ที่พัฒนาขึ้นไปทดลอง และจัดทำการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับปรุงโปรแกรมท่องเที่ยวต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชาย โพธิ์สิตา. (2562). *ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม และญาณธร เขียวถาวร. (2566). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ จังหวัดเพชรบุรี. *วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 4(3), 45-61.
- ประสพชัย พสุนนท์ และคณะ. (2564). *การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และยั่งยืน เพื่อยกระดับจังหวัดเพชรบุรีสู่เมืองสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- วันเพ็ญ มังศรี. (2565). เพชรบุรีเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก. *รัฐาภิรักษ์*, 64(1), 85-99.
- วิชาญ จุลริก. (2566). การพัฒนารูปแบบอาหารท้องถิ่นในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่การเป็นเมืองพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(1), 154-167.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2566). *แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566-2567. (ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)*. เพชรบุรี: สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี.
- อชิป จันทรสุริย์, สุดสันต์ สุทธิพิศาล และขวัญณัท ขนอนคราม. (2563). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานอัตลักษณ์ ความเป็นไทยตลาดไทยย้อนยุคบ้านระจัน จังหวัดสิงห์บุรี. ที่ทำนุวัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 19(2), 141-162.
- Binkhorst, E. (2006). *The Co-Creation Tourism Experience*. Retrieved December 20, 2022, from http://www.esade.edu/cedit2006/pdfs2006/papers/esther_binkhorst_paper_esade_may_06.pdf
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design; Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA; Sage Publications.
- Goeldner, C., & Ritchie, J. R. B. (2006). *Tourism: principles, practices, philosophies* (10th ed.). Hoboken: Wiley.

- Hollowitz, J., & Wilson, C. E. (1993). Structured Interviewing in Volunteer Selection. *Journal of Applied Communication Research*, 21, 41-52.
- Jamshed, S. (2014). Qualitative Research Method-interviewing and Observation. *Journal of Basic and Clininal Pharmacy*, 5(4), 87-88.
- Richards, G., & Raymond, C. (2000). Creative Tourism. *ATLAS News*, 23, 16-20.
- UNESCO. (2 0 0 6). *Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism Discussion Report of the Planning Meeting for 2 0 0 8 International Conference on Creative Tourism*. New Mexico, USA.: Santa Fe.
- Wurzburger, R., & et al. (2009). *Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide*. As Presented at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe. New Mexico, USA. Santa Fe: Sunstone Press.]